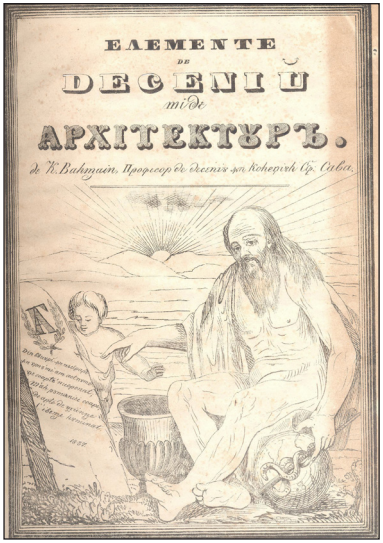
Meșteri, ingineri și arhitecți la începuturile învățământului românesc de arhitectură (1864-1912)

Bibl. dr. arte viz. VALENTIN POPESCU

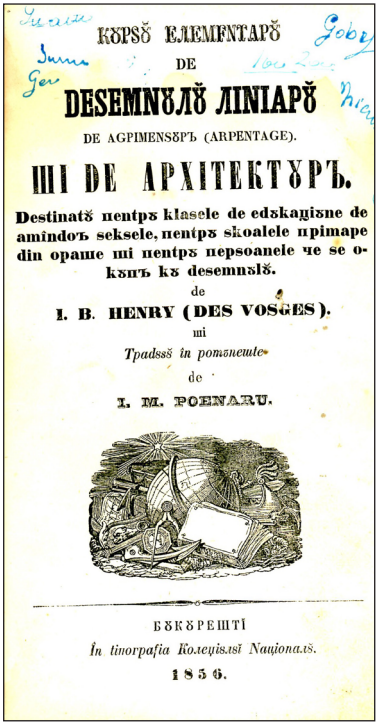
Primele demersuri de profesionalizare ale arhitecților români au pendulat între ingineri constructori, meșteri și arhitecți, reunind interesele celor trei comunități reprezentate de societăți specifice.

"Arhitectul şi antreprenorul, adică constructorul s-ar putea asemăna întrucâtva cu ceea ce este doctorul şi farmacistul în ştiinţele medicale şi aceştia mai demult se întrupau în aceeaşi persoană. Tot astfel, arhitectul, adică omul de artă şi deci creatorul, era în acelaşi timp şi tehnicianul şi constructorul, ştiinţa ingineriei fiind, până nu demult, arhitectură." (Fresca arhitecților din România, p. 7) Acest cumul de funcții a contribuit la suprapunerea în Principatele Române a rolurilor de meșter și inginer cu acela de arhitect.

Atribuţii asemănătoare cu cele ale viitorilor arhitecţi şefi reveneau acelor «maimarbaşa», conducători cu «ofichion de boerie» ai breslelor unite ale zidarilor, cărămidarilor, nisiparilor, lemnarilor. În 1807, Paraschiva Maimarbaşa era obligat să supravegheze clădirile şi «a păzi întru toate orânduiala iznafurilor» (breslelor). (Sanda Voiculescu, Arhitecţi şefi ai oraşelor în prima jumătate a secolului trecut). Acestă organizare a fost încurajată de cutremurul din 1802.

Nicolae Golescu, în relatarea călătoriei sale (1824-1826), făcea distincția între «maimarbaşa» şi «arhitecton» (denumirea austriacă provenită de la arhi-tekton, meșter-zidar): ,,arhitecton este cel mai mare peste meșteri zidarii, căruia noi îi zicem meimarbaşa, dar învățat la Academie și cu știință de toate aceste lucruri". Primii arhitectoni erau străini (inclusiv austrieci), dar cu timpul vor apărea și arhitectoni din țară. Ion Socolescu va semnala la mulți ani distanță (Analele architecturei, nr. II, 1891), nevoia unui Dicționar de termeni speciali întrebuințați în arte și construcții.

Breslele jucau un rol important în organizarea socială și teritorială a orașului București așa că titulatura de maimarbaşa, deși dispare din actele oficiale, continuă să fie folosită în societate. Cel gratulat cu acest titlu era Dobre Nicolau, staroste al dulgherilor (1861) care se prezenta în societate ca arhitect (Românul, 22 februarie 1867). Într-un București multicultural, mulți dintre constructori erau străini (mai

КЪРСЪ ЕЛЕМЕНТАРЪ
DE
DESEMNЪЛЪ ЛИНІАРЪ
DE AGRIMENSЪРЪ (ARPENTAGE).
ШІ DE АРХІТЕКТЪРЪ.
Destinatъ пентръ класеле де едъкаціне де амъндоъ секселе, пентръ шкоалеле примаре дин опраше ші пентръ пепсоанеле че се окъпъ къ десемнълъ.
de
I. B. HENRY (DES VOSGES).
ші
Традъсъ ін ромънеще
de
I. M. POENARU.
БЪКЪРЕШТІ
În tipografia Колеціилві Naționalъ.
1856.

ales italieni), dar meșterul Dobre era cunoscut prin aceea că lucra numai cu angajați români, pentru ale căror drepturi va crea și o Societate și o Școală despre care vom vorbi.

Ceea ce a făcut Dobre Nicolau pentru constructori, va face Alexandru Orăscu pentru arhitecți.

Ameliorarea condiției profesionale a arhitecților a presupus profesionalizarea acestora printr-un învățământ dedicat și accesibil (în țară), protejarea drepturilor profesioniștilor prin legislație și afirmarea publică a profesiei (inclusiv prin publicații specializate). În ce privește publicațiile meseriașilor („Lucrătorul român“, 1872) și cele ale inginerilor („Inginerul” apare în 1873-1874, “Revista Societății de Ingineri si Arhitecți” apare în 1877, iar „Buletinul Societății Politehnice” apare în 1885), acestea au apărut mai devreme decât cele ale arhitecților. Nucleul care va forma apoi Societatea Arhitecților Români s-a exprimat mai întâi prin revista “Analele architecturei și ale artelor cu care se légă” (1890-1893) și apoi prin revista acestei societăți, “Arhitectura”, singura care va avea continuitate.

Această luptă multilaterală cunoscută din perioada Societății Arhitecților Români a fost pregătită de primul președinte al S.A.R., Alexandru Orăscu. Cu ocazia dezbaterii proiectul Legii pentru organizarea Corpului tehnic al Ministerului Lucrărilor Publice, arhitectul Al. Orăscu preciza contribuțiile sale la învățământul destinat inginerilor constructori și arhitecților:

1. „Eu cel dintâi care, chemat de Principele Ştirbei acum 40 de ani, am format începutul unei şcoli de conductori.”

2. „dar acest corp [al arhitecților] nu există în lege, şi nu avem încă nici o şcoală de arhitectură. Eu am fost cel dintâi care am înfiinţat o asemenea şcoală pe spesele mele, pe care am susţinut-o vreo doi ani, dar care a trebuit să se închidă din cauză că nu mi-a dat nimeni concursul.” (Monitorul Oficial, Dezbaterile Senatului, 16 februarie 1894). Este vorba despre şcoala care a funcţionat în turnul Universităţii. (Oliver Velescu. Ingineri şi arhitecţi. O discuţie din anul 1894 în jurul acestei teme. Arhitectura, nr. 3, 1976, p. 60)

Al. Orăscu sublinia și nevoia unei legislații a profesiei de arhitect: „Când această școală va fi bine organizată, sunt sigur că D. Ministru va avea şi pentru arhitecți aceiași solicitudine pe care o are acum pentru ingineri şi sper că, astfel, D-sa va organiza şi acest serviciu, pe baze tot atât de serioase, precum a organizat şi corpul inginerilor.” (Monitorul Oficial, Dezbaterile Senatului, 16 februarie 1894)

Tot Al. Orăscu a înființat Societatea de Ingineri şi de Arhitecți în 1876, la trei ani

ANUL I. BUCUREŞCI, 10 FEBRUARIE 1877 No. 1.

REVISTA
SOCIETATEI DE ARCHITECŢI ŞI INGINERI
PUBLICAŢIUNE MENSUALĂ

PREŢUL ABONAMENTULUI — REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA — PREŢUL ANUNCIURILOR

CATRE D-NII MEMBRI AI SOCIETATEI

D-nii membri ai Societatei, cari nu au achitat inca dreptul de intrare precum nici cotisaţiunile pe trimestrele anului espirat, sunt rugaţi a trimite cât mai curênd dreptul lunii la adresa d-lui Emil Lecsel, inginer, Casierul Societatei, locuinţa in strada Stefan-Voda Nr. 24, cacî la din... ntra Comitetul se va vedea nevoit a usa de dispositiunile art. 12 din S... aite.

D-nii membri, cari şi au schimbat domiciliul acum in urma, sunt rugaţi a face aceasta cunoscut Comitetului spre a se putea cunoasce unde sa li se trimită publicaţiunea sau ori-ce alta comunicaţiune.

După decisiunea luata de Societate, toţi membri residenţi vor plăti afara de cotisaţiunile trimestriale câte 6 lei pe an pentru susţinerea publicaţiunei, iar membrii nerezidenţi o vor primi gratis. Sunt rugaţi dara toţi d-nii membri residenţi a bine-voiasca a trimite mica suma de 6 lei in primarea Casieriului Societatei.

Comitetul Diriguet.

CONVOCARE

Joi la 24 Februariu (8 Martiu) 1877 va avea loc conform Statutelor Adunarea generala anuale, la care d-nii membri sunt rugaţi a participa.

In ordinea dilei va fi:

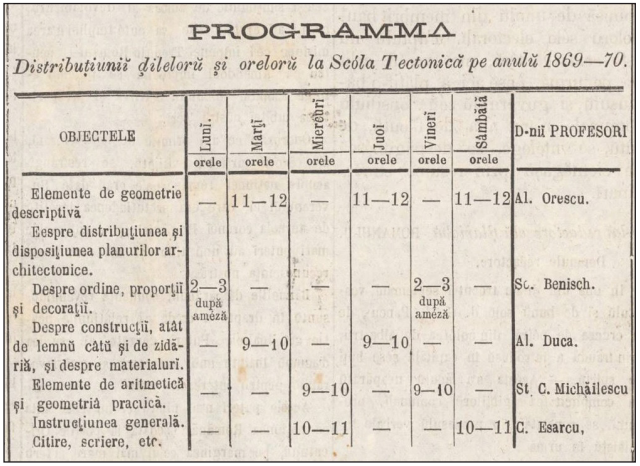
1. Alegerea unui membru in comitet in locul d-lui Hottelet, demisionat pentru causa de plecare din ţara;
2. Infiinţarea unei cutii chestionar;
3. Infiinţarea unei casse de lucrari publice pe lenga Societatea de Ingineri si Architecţi;
4. Alegerea intre calendarul cesarian sau gregorian pentru Societate;
5. Votarea Regulamentului interior al Societatei;
6. Raportul comitetului de verificarea conturilor pe anul 1877;
7. Alte cestiuni ce se pot radica de d-nii membri conform Statutelor.

COMITETUL.

după societatea similară condusă de arhitectul M. Capuţineanu. Organul de presă al noii asociaţii a fost „Revista Societăţei de Architecţi şi Ingineri” apărută în 1877. Preocupările acestei asociaţii au fost preluate în 1881 de Societatea Politehnică şi apoi în 1891 de Societatea Arhitecţilor Români.

Începuturile învăţământului românesc de arhitectură au fost o perioadă caragialescă, în care erau multe “comitete şi comiţii” (O scrisoare pierdută) precum şi câteva societăţi ce se ocupau de învăţământul profesional şi tangenţial şi de învăţământul de arhitectură. Gaetano Burelli (profesorul primei secţii româneşti de arhitectură din cadrul Şcolii de Bele Arte înfiinţată în 1864), dar şi ginerele său, Ion Luca Caragiale, au trăit într-o epocă de tranziţie, în care se construiau instituţii de inspiraţie occidentală, dar fără a avea încă o fundaţie solidă în societate. Nu exista încă interes pentru profesionalizarea arhitecţilor şi a inginerilor decât în cadrul unei minorităţi care îşi permitea studii în Occident. Nu era de mirare deci că inginerii formaţi în ţară primeau (până în 1890) doar titlul de „elev inginer”, în vreme ce inginerii formaţi în Occident aveau titlul deplin. Nu exista încă suficientă pregătire prealabilă în cunoaşterea desenului sau a matematicii necesare viitorilor studenţi arhitecţi. Aceste lacune vor duce la eşecul primelor secţii de arhitectură.

Şcolile naţionale de Belle Arte din Bucureşti şi Iaşi aveau cursuri speciale de arhitectură, organizate în secţii independente, cu o durată de trei ani. Conform monografiei lui Gr. Ionescu cele două secţii au fost conduse şi deservite de un singur profesor: cea din Bucureşti de Gaetano Burelly (ian. 1865 - aug. 1866) şi cea de la Iaşi de C. Bosie (nov. 1867-sept. 1876) (Grigore Ionescu. Învăţământul de arhitectură-Dosar: 75 de ani de învăţământ superior de arhitectură: studiu monografic. Bucureşti, 1973, p. 91).

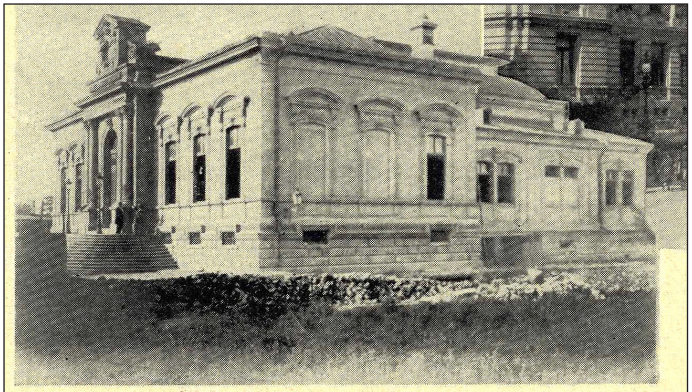
PROGRAMMA

Distribuţiunii ḑilelorŭ şi orelorŭ la Scóla Tectonică pe anulŭ 1869—70.

OBJECTELE	Luni. orele	Marţi orele	Miercĕbri orele	Joói orele	Vineri orele	Sâmbătă orele	D-nii PROFESORI
Elemente de geometrie descriptivă	—	11—12	—	11—12	—	11—12	Al. Orescu.
Despre distribuţiunea şi dispositiunea planurilor architectonice.							
Despre ordine, proporţii şi decoraţii.	2—3 după amĕză	—	—	—	2—3 după amĕză	—	Sc. Benisch.
Despre construcţii, atât de lemnŭ cătŭ şi de zidăriă, şi despre materialurĭ.	—	9—10	—	9—10	—	—	Al. Duca.
Elemente de aritmetică şi geometriă practică.	—	—	9—10	—	9—10	—	St. C. Michăilescu
Instrucţiunea generală. Citire, scriere, etc.	—	—	10—11	—	—	10—11	C. Esarcu,

Unii cercetători precum Toma T. Socolescu sau Spiridon Cegăneanu au considerat, pe baza amintirilor despre prima secţie de arhitectură, că Burelly nu a predat acolo, ci Al. Orăscu. De altfel, Orăscu era un arhitect cu mai multă experienţă, atât didactică, cât şi de proiectare.

După nouă ani de funcţionare, secţia din Iaşi nu a dat niciun arhitect. Secţia din Bucureşti, după un an şi jumătate de funcţionare, a pregătit patru arhitecţi, dintre care s-au remarcat Toma N. Socolescu (înscris în 1867), Alexandru Freiwald şi Paul Petricu. Începând din 1868 secţia din Bucureşti îşi încetează cursurile. Secţia din Bucureşti a funcţionat în

Vechea Casă de Depuneri (1874) construită de „Meșterul Dobre“

clădirea veche a Universităţii Bucureşti, la ultimul etaj.

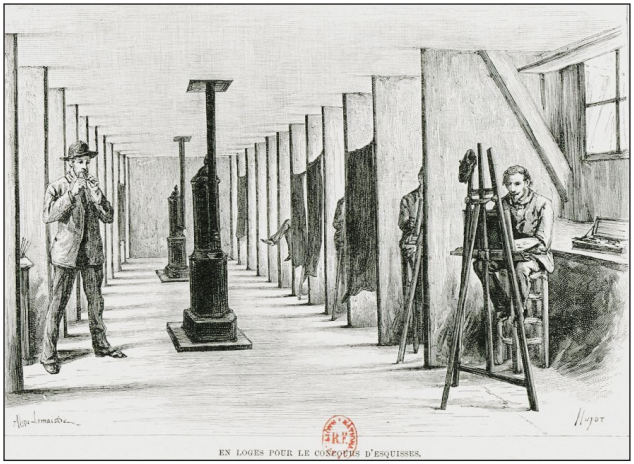
Dispariția secției de arhitectură înființate în 1865 care s-a topit din lipsă de buget (desființat în 1866), dar și din lipsă de studenți, l-a încurajat pe arhitectul Alexandru Orăscu să înființeze o Școală profesională Tectonică în 1869. Aceasta era una dintre școlile înființate de Societatea pentru învățătura poporului român. De observat că tot pentru școlile de adulți ale acestei societăți, Sc. Orăscu (fratele lui Al. Orăscu) își punea la dispoziție casa sa din str. Mihai-Vodă nr. 25 (folosită ca școală primară de băieți) iar Walștain (un urmaș al lui Carol) își punea la dispoziție pentru școlile duminicale ale aceleiași societăți locuința sa din strada Vergului nr. 22.

Întoarcerea atenției lui Al. Orăscu asupra unei școli profesionale era interesantă, mai ales în condițiile în care o astfel de școală fusese cerută încă din 1842, de meșteri zidari și dulgheri din București. Aceștia ceruseră înființarea unei școli (similară cu cea creată de Asachi la Iași în 1841), condusă de un arhitect, „în care tinerimea ce așteaptă a unelti acest meșteșug, să se poată desăvârși, cu dobândirea și a științelor teoretice” (Toma T. Socolescu. Fresca, p. 37). Dorința lor a trebuit să aștepte mai bine de 20 de ani ca să se împlinească. Trebuie observat că acesta preda alături de Sc. Benisch și Al. Duca, ambii prezentați de Al. Orăscu ca fiind arhitecți (Societatea pentru învățătura poporului român, Românul, 25 octombrie 1869).

LE MONÔME.

Școala tectonică avea o durată de 5 luni, pe perioada iernii și anticipa Școala societăţii “Unirea constructorilor români”, care a fost înființată în 1874 pentru ucenicii și lucrătorii zidari, tâmplari și dulgheri (Romulus Ionașcu, Învățământul profesional din România). “Această Școală, creată din inițiativă particulară a fost condusă de marele nostru arhitect Ion Mincu, principalul ei îndrumător, și de osârdia altora ca: Ștefan [sic!] Petricu, renovatorul bisericii Sf. Silvestru și fost șef al serviciului clădirilor municipale și de Tănase [sic!] Dobrescu, fiul meșterului Dobre de la Cuibul cu Barză care a fost staroste a celor dintâi ziditori ai orașului.” (George Costescu. Bucureștii vechiului regat. București: Universul, 1944, p. 158). Trebuie observat că Școala privată a constructorilor nu se confundă cu Școala de arte și meserii, care aparținea de Ministerul Lucrărilor Publice. Nu avem informații despre implicarea lui Mincu în cadrul școlii private (datorate lui Dobre Nicolau), ci doar în cadrul celei de stat. Este posibil să fie o confuzie la mijloc între cele două

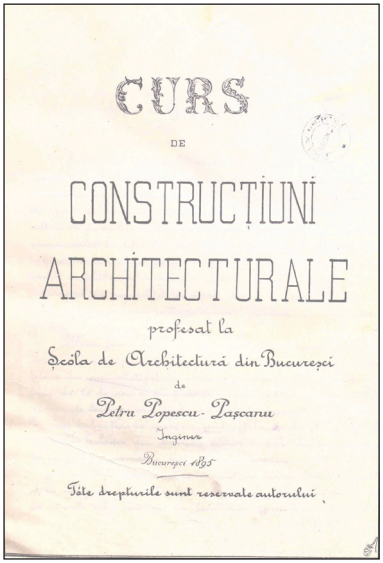
EN LOGES POUR LE CONCOURS D'ESQUISSES.

școli profesionale. Știm în schimb, că arhitectul Ciocîrlan a fost directorul școlii de adulți a constructorilor (Dimineața, 1 iunie 1911).

Începând din septembrie 1891 Ion Mincu a fost, "profesor suplinitor la catedra de construcțiuni aplicate la lemn și piatră de la școala de arte și meserii din București" (Universul, 6 septembrie 1891). Pe baza desenelor sale, elevii acestei școli au realizat mobilier pentru locuința sa, pentru expoziția de la Paris din 1900 și probabil și pentru alte proiecte. Mincu a fost numit, "în anul 1892, profesor de tehnologia lemnului la școala superioară de arte și meserii din București, unde a funcționat aproape zece ani, pînă în 1901" (Înmormântarea arhitectului Mincu, Dimineața, 9 Decembrie 1912).

Propunerile lui Ion Mincu din presă (articolul "Școalele noastre de arte frumoase", 1896) și din Camera Deputaților (1895-1899) legate de nevoia unei școli/secții de arhitectură aveau o bază și în experiența sa didactică (ca profesor de desen și decorație) din cadrul Școlii de arte și meserii.

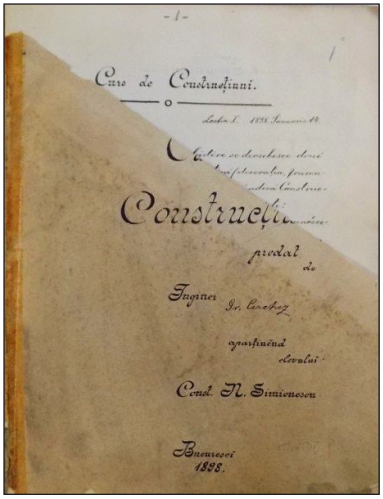
Școala constructorilor români nu avea legătură cu Societatea pentru învățătura poporului român, care a avut continuitate până în 1948 și a reușit chiar să-și construiască un sediu pe lângă Mitropolie, în care a funcționat o școală pentru institutori. Clădirea acestei școli, proiectată de Paul Petricu în 1897, adăpostește în prezent Facultatea de Teologie Ortodoxă. Școala Unirea Constructorilor Români și-a început construcția în 1888 pe bdul. Maria nr. 24-28. Această școală profesională a devenit parte a Școlii de arhitectură ca secție de conductori-desenatori adăugată începând din 1912 (Statie Ciortan, Învățământul arhitecturii la noi, Arhitectura, 1919). În 1912 se schimbă și condiția de admitere în Școala de arhitectură: în loc de 6 clase secundare era nevoie de absolvirea unui liceu real sau modern.

CURS
DE
CONSTRUCȚIUNI
ARHITECTURALE
profesat la
Școla de Arhitectură din București
de
Petru Popescu-Pașcanu
Inginer
București 1895
Toate drepturile sunt reservate autorului.

Toma T. Socolescu, șef de atelier de la secția de conductori desenatori de pe lângă Academia de arhitectură din București a fost trecut, în urma desființării acestei secțiuni, la catedra de arte decorative (Curentul, 12 Noembrie 1938). Din 1937 până în 1944 secția de conductori desenatori a devenit liceu industrial de construcții, ieșind din administrația Academiei de arhitectură (Albina, iulie-decembrie 1937; Friederich Cojocaru, Învățământul tehnic de arhitectură, Arhitectura, 1958).

Aceste școli profesionale au fost importante pentru că ofereau o ocazie pentru învățarea desenului. "Înființarea școalelor de desemn e de mult cerută, necesitatea

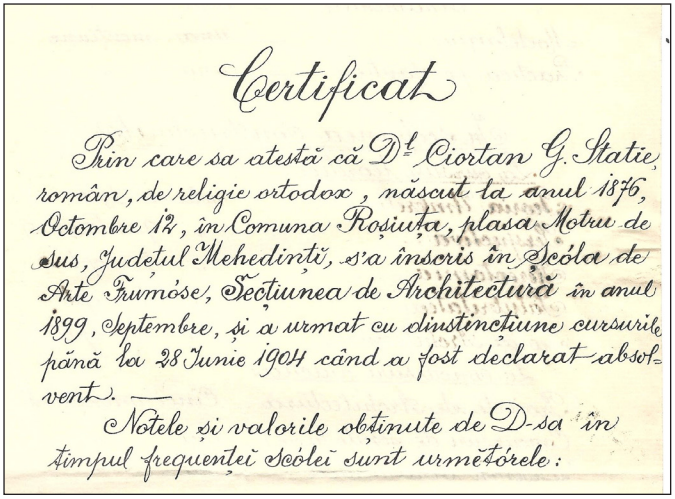

fiind foarte simţită. Fără asemenea şcoale pregătitoare, unde studiul desemnului să fie predat cel puţin doui ani, şcoalele noastre de bele-arte nu vor putea nici odată să prospere; ceva mai mult, ele ar fi utile tuturor profesiunilor industriale, unde desemnul e de o absolută trebuinţă. Regretatul architect Berindeiu [Dimitrie] a cerut înfiinţarea lor încă de pe la 1860. Treizeci de ani au trecut şi cu toate acestea nu s'a găsit încă nimeni, ca să simtă cât bine ne-ar aduce ele." (Ştefan Ciocârlan, Lupta, 2 ianuarie 1891)

Motivul pentru eşecul primelor secţii de arhitectură ale şcolilor de bele arte de la Iaşi şi Bucureşti a fost lipsa de interes a societăţii româneşti, dar şi lipsa de emulaţie a studenţilor. Modelul educaţional francez reprezentat de École des Beaux Arts va schimba aceste lucruri. Acest model nu se putea impune însă în 1864, în timpul domniei lui Cuza. Era nevoie mai întâi de o schimbare de mentalitate. Trebuia ca Principatele Unite să renunţe, prin persoana regelui Carol I, la dependenţa diplomatică şi culturală de Înalta Poartă. Acest proces de durată va marca un nou val de modernizare al principatelor, care va necesita propria sa expresie arhitecturală. Dezvoltarea economică şi culturală vor putea fi cuplate în momentul 1890-1900 cu un învăţământ modern de arhitectură.

Trebuie subliniate două avantaje ale învăţământului de tip Beaux-Arts: răspândirea internaţională a arhitecturii de inspiraţie Beaux-Arts şi răspândirea la fel de semnificativă a sistemului pedagogic bazat pe compoziţii realizate în atelier (David Sadighian, Classical Economics: On the Currency of the Beaux-Arts System). Modelul pedagogic al EBA oferea un mod flexibil de proiectare potrivit chiar şi într-un context urbanistic pestriţ şi relevant pentru aspiraţiile momentului 1900 în România. Acest mod de proiectare nu era incompatibil nici cu realizarea unui stil naţional, aceasta fiind tot o idee din mediul beaux-arts.

Putem constata în cadrul secţiei de arhitectură reînfiinţate în 1898 o lipsă de direcţie care a fost criticată de Ion Mincu. În cadrul unei dezbateri din Camera Deputaţilor din 4 februarie 1898 D. Sp. Haret, ministrul cultelor şi instrucţiunei publice răspunde criticii lui Ion Mincu la adresa numirii lui Grigore Cerchez ca profesor de arhitectură al reînfiinţatei secţii de arhitectură din cadrul Şcolii de Belle Arte: "De aceea când a venit timpul ca să aplic budgetul, persona la care m'am adresat pentru a cere sfaturi în privinţa înfiinţărei acestei sectiuni, a fost d. Mincu. D-sa mi-a dat un plan de organisare, pentru care'i mulţumesc; l-am consultat în acelaşi timp şi asupra numirei personalului. Rămăsesem înţeles cu d. Mincu ca d-sa să ocupe locul de profesor de architectură, fiindcă nu vedeam pe nimeni mai în mesură

Certificat

Prin care se atestă că D-l Ciortan G. Statie, român, de religie ortodox, născut la anul 1876, Octombre 12, în Comuna Roșiuța, plasa Motru de sus, Județul Mehedinți, s'a înscris în Școla de Arte Frumóse, Secțiunea de Architectură în anul 1899, Septembre, și a urmat cu distincțiune cursurile până la 28 Junie 1904 când a fost declarat absolvent. —

Notele și valorile obținute de D-sa în timpul frequenței școlei sunt următórele:

decât d-sa de a ocupa acest post. D-sa a primit; dar dupe trei sau patru luni mi-a trimis demisiunea sa nemotivată. [...] ar fi fost absurdă îndoiala la care aș fi pus capacitatea d-lui Cerchez de a face un curs începător de architectură. Căci, d-lor, nu trebue să uitam că Școla aceasta este abia la începutul el. Cu timpul se vor mai numi și alți profesori de architectură, vom vedea atunci ce vom avea de făcut". (Desbaterile Adunărei Deputaților, 4 februarie 1898)

În urma unei interpelări a lui Al. Delimarcu referitor la calitatea sa dublă de profesor suplinitor și deputat, arhitectul Ion Mincu și-a dat demisia din postul de director al școalei de architectură. (Evenimentul, 21 noiembrie 1897, Adevărul, 24 Noiembrie 1897). Funcția de director a lui Mincu în cadrul noii școli este interesantă dar îndoielnică. Această funcție ar fi putut încuraja demisia sa.

Motivul criticii lui Mincu (angajat în cadrul Școlii începând din 4 octombrie 1898 după ce funcționase ca profesor suplinitor în momentul amintit de Spiru Haret) era acela că Grigore Cerchez nu (putea) juca rolul de profesor de atelier, adică nu corecta proiectele studenților cum se întâmpla la Beaux-Arts. ("Am făcut aceste proecte fără corecturi, deoarece Cerkez a dat doar programele şi profesor de atelier nu exista.", Spiridon Cegăneanu, Amintiri). Introducerea unui mod de predare bazat pe atelier precum la Beaux-Arts s-a produs prin aducerea lui Mincu ca profesor și apoi a lui Ștefan Burcuș și al lui Ion Berindei, fapt ce va duce la reducerea treptată a influenței inginerilor care făceau parte din corpul profesoral.

Ideea unui atelier separat de școală, precum cel creat de Ștefan Burcuș în 1901, era inspirată de experiența acestuia la Beaux-Arts. "D. architect St. Burcuș, profesor al școalei de architectură, după cererea mai multor elevi, a înființat în strada Soarelui un atelier de architectură după modelul celor din Paris, unde elevii să-și poată prepara proiectele de școală." (Universul, 8 martie 1901). În aceeași perioadă de început Ion Berindei avea un atelier onorific în cadrul școlii (Spiridon Cegăneanu, Amintiri).

Importanța atelierului sau ideea de inițiere prin pictarea bobocilor erau tradiții beaux-arts care s-au păstrat chiar până la finele perioadei interbelice, dar și în perioada comunistă (I. M. Enescu, Arhitect sub comunism, p. 17).

Bobocitul a fost o altă tradiție preluată de la Beaux-Arts (francezul "negrifier"

a devenit "bobocit" lărgindu-şi un pic sensul şi sugerând o legătură mai strânsă decât la EBA) la fel ca pictatul bobocilor, balurile, etc. Iată ce-şi amintea Florea Stănculescu: "Trecusem în anul II, în 1909-1910. Lucram la planşele noastre cu compoziţii din ordinele clasice, fiind «dădăciţi» oarecum de «bătrînii» din anul III şi IV, în schimb şi noi «boboceam» la proiectele lor de arhitectură, trăgeam în tuş, «poşam» planurile etc. Eram mai ales patru «boboci» care ne bucuram de prietenia celor bătrîni şi ni se permitea să asistăm la «corecturile» pe care le făcea profesorul Ion Mincu la proiectele lor. Iar noi profitam din plin de acest avantaj." (Ion Mincu, Arhitectura, nr. 4, 1985, p. 50).

Critica lui Toma T. Scolescu la adresa clădirii Școlii de arhitectură se datora tot comparației cu Beaux-Arts. Acesta semnala faptul că era: "lipsită de la început de acele loji absolut necesare pentru concursurile schiţelor de schiţă şi a schiţelor pentru proiecte" (Fresca arhitecților din România, p. 73).

Dotările primului sediu al Școlii din Casa Efrem Ghermani erau de aceeași inspirație franceză: "[era] nedotată cu nimic decât cu planşetele pe mese (după principiul francez), şevalete şi o mică bibliotecă." (Arhitect Delavrancea-Gibory, Învățământul de arhitectură în anul universitar 1972-73, p. 23).

Practica schițelor de 12 ore ținea tot de influența Beaux-Arts, acestea se lucrau sâmbăta individual în loje. Varianta franceză (esquisse) se desfășura în 12-24 de ore. La ora actuală, schița de schiță durează 8 ore în cadrul UAUIM. (2,14 școli de arhitectură). În perioada 1904-1932 erau 4 schițe de schiță pe an (75 de ani de învățământ superior de arhitectură).

Condițiile de înscriere ale Școlii de arhitectură, "candidaţii vor trebui să probeze că au vîrsta între 18 şi 23 ani, că au terminat cu succes cursurile a 6 clase liceale şi că au o bună purtare" (Gen, Adevărul, 18 septembrie 1898) aveau legătură cu limitele similare ale EBA, chiar dacă limitele EBA erau mai largi. Aceasta primea bacalaureați între 15 și 30 de ani (Arthur Drexler, The Architecture of the Ecole des Beaux Arts, p. 82). Limita de vârstă era mai flexibilă în cazul Școlii private de arhitectură, care admitea studenți între limitele de 15-30 de ani, după cum admitea studenți doar cu o clasă sau două de gimnaziu și nu neapărat bacalaureați.

În cadrul școlii de arhitectură "Se primeau în şcoală elevi cu şase clase de liceu, fiindcă desenul nu se făcea şi în clasa a VII-a; de asemenea, conductori de la Şcoala de Poduri şi Şosele. S-au primit chiar absolvenţi ai Şcolii de meserii, toţi aceştia însă dădeau un examen sumar de intrare, iar elevii cu liceul complet erau primiţi fără acest examen. Desigur, o anomalie, deoarece examenul de intrare se cerea

mai ales pentru desen ca şi pentru ceva matematici, desenul fiind principalul, aşa că ce garanţie era că cei cu liceul complet ştiu să deseneze?" (Toma T. Socolescu, Amintiri, p. 25).

Influenţa pariziană s-a datorat componenţei Societăţii Arhitecţilor Români şi mai ales, profesorilor Şcolii de arhitectură care erau, în perioada 1900-1920 predominant bozartişti: "Dascălii mei au fost cei care, continuând prima initiaţivă particulară începută cu câţiva ani mai-nainte sub direcţia arhitectului I. N. Socolescu, sosit de la „Beaux-Arts" din Paris, au reuşit să etatizeze [să creeze o secţie de arhitectură de stat] şcoala în 1897. Era Grigore Cerchez rafinat în detalii, era Petre Antonescu, pătruns de arhitectura bizantină şi derivatele ei, Nae Mihăescu cu statica lui grafică, apoi Ghica-Budeşti cu spaţii şi volume şi Smărăndescu, toţi bozartişti, cu marele matematician Bunghețeanu şi strictul inginer E. Pangrati." (Arhitect Delavrancea-Gibory, ibidem)

Modelul Beaux-Arts nu a fost singura referinţă în cadrul Şcolii de Arhitectură. Influenţa tradiţiei meşteşugăreşti şi a ingineriei de construcţii a fost şi ea importantă. De aceea am acordat atenţie inclusiv şcolilor profesionale, mai ales că în cadrul acestora au predat arhitecţi precum Alexandru Orăscu, Ion Mincu sau Toma T. Socolescu. De altfel, Şcoala de Arte şi meserii va fi un agent de răspândire a mobilierului românesc, iar cunoaşterea şi replicarea vechilor tradiţii artistice (sculptura în piatră şi lemn) vor juca un rol important în estetica stilului naţional. În privinţa relevanţei ingineriei pentru profesorii şcolii de arhitectură merită amintit faptul că Ion Socolescu, Ion Mincu, Nicolae Ghika-Budeşti, Ştefan Burcuş au fost cu toţii absolvenţi ai Şcolii de Poduri, Şosele şi Mine, în vreme ce Ion D. Berindei doar a început această şcoală neluând diploma de inginer-conductor.

Putem observa că secţia de conductori arhitecţi a fost iniţial o parte a Şcolii (1892) pentru ca apoi să fie separată, dar sub administrarea acesteia ca formă de învăţământ mediu (1912). Această secţie pregătea viitorii candidaţi, crescând astfel şansele lor de finalizare a şcolii. La ora actuală succesorul acestei secţii este Colegiul tehnic de arhitectură "Ion Socolescu" şi acesta constituie încă o pepinieră pentru viitorii studenţi la arhitectură.